

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ ТА НАУКИ УКРАЇНИ

Державний заклад

«ПІВДЕННОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ імені К. Д. УШИНСЬКОГО»

ЗАТВЕРДЖУЮ
П.в.о. ректора
Галина МУЗИЧЕНКО
_____ 2026 р.

ПОЛОЖЕННЯ

про академічну доброчесність учасників освітнього процесу
Державного закладу «Південноукраїнський національний
педагогічний університет імені К. Д. Ушинського»

Затверджено
рішенням ученої ради університету
від «26» лютого 2026 року
протокол № 10

Погоджено :
рішенням студентської ради університету
від «26» лютого 2026 року
протокол № 11

рішенням Наукового товариства студентів,
аспірантів, докторантів та молодих учених
від «26» лютого 2026 року
протокол № 6

Уведено в дію наказом
від «26» лютого 2026 року № 57

1. Загальні положення

1.1. Положення про академічну доброчесність учасників освітнього процесу Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» (далі – Положення) закріплює моральні принципи, норми та правила етичної поведінки, професійного спілкування між педагогічними, науково-педагогічними та науковими працівниками, здобувачами вищої освіти Південноукраїнського національного педагогічного університету імені К. Д. Ушинського (далі – Університет Ушинського).

1.2. Положення розроблено відповідно до вимог Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про академічну доброчесність», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», інших актів чинного законодавства України та нормативних актів Університету Ушинського.

1.3. Положення регламентує загальні юридичні, економічні, моральні та управлінські засади системи виявлення та запобігання всіх форм академічного плагіату з метою дотримання високих професійних стандартів в усіх сферах діяльності Університету Ушинського (освітній, науковій, науково-технічній, інноваційній, культурній, спортивній, фінансово-господарській тощо), підвищення якості навчання, формування поваги до інтелектуальних надбань і розвитку навичок коректної роботи з оприлюдненими (опублікованими) джерелами інформації, сумлінного дотримання вимог наукової етики, а також активізації самостійності при написанні оригінальних авторських творів.

1.4. Учасники освітнього процесу, усвідомлюючи свою відповідальність за неналежне виконання функціональних обов'язків, формування сприятливого академічного середовища для забезпечення дієвої організації освітнього процесу, розвитку інтелектуального,

особистісного потенціалу, підвищення престижу Університету Ушинського, зобов'язуються виконувати норми цього Положення.

1.5. Норми Положення закріплюють правила поведінки в усіх сферах діяльності університету.

2. Основні терміни та визначення

Автор – фізична особа, яка своєю працею створила академічний твір (його частину) чи навчальну роботу (її частину).

Академічна доброчесність – сукупність цінностей, принципів і заснованих на них правил, якими мають керуватися суб'єкти академічної діяльності під час провадження такої діяльності.

Академічний твір – твір у сфері освіти чи науки, виражений у формі дисертації, творчого мистецького проєкту, кваліфікаційної роботи, курсової роботи, наукової монографії, наукової статті, підручника, навчального посібника або в іншій формі, визначеній законодавством та/або внутрішнім актом.

Суб'єкти академічної діяльності – педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники, інші вчені, здобувачі освіти, вступники, учасники та організатори конкурсів, експерти у сфері освіти і науки, суб'єкти освітньої діяльності, суб'єкти наукової діяльності.

Академічний плагіат – це оприлюднення (частково або повністю) наукового (творчого) результату, отриманого іншою особою (іншими особами), як результату власної академічної діяльності та/або відтворення в академічному творі чи навчальній роботі (частково або повністю) раніше оприлюдненого (опублікованого) твору (навчальної роботи) іншого автора (інших авторів) без посилання на відповідне джерело інформації та/або його (її) автора (авторів) (за наявності інформації про автора/авторів), та/або оприлюднення в академічному творі (навчальній роботі) перекладу

іншомовного твору (його частини) без зазначення автора (авторів) перекладеного твору.

Академічний саботаж – це діяння (дія чи бездіяльність) педагогічного, науково-педагогічного, наукового працівника, здобувача освіти, вступника, учасника конкурсу, що перешкоджає реалізації прав, свобод і законних інтересів іншої особи в її академічній діяльності.

Відчуження авторства – це передача автором (авторами) створеного ним (ними) на замовлення або без такого замовлення, платно чи безоплатно, академічного твору (його частини) іншій особі та подальше оприлюднення такого академічного твору (його частини) із зазначенням як автора особи, яка не є його (її) автором.

Недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом, – це оприлюднення текстів, зображень, моделей, даних, інших результатів, згенерованих штучним інтелектом, як результатів власної академічної діяльності, якщо цей факт не зазначено в академічному творі чи супровідних матеріалах до нього.

Недоброчесне оцінювання – це свідоме порушення вимог щодо оцінювання, визначених цим Законом, законодавством, внутрішніми актами, умовами конкурсу, що призвело до завищення або заниження оцінки результатів академічної діяльності.

Недозволена допомога – це надання допомоги, не передбаченої умовами навчального, конкурсного завдання, яка призвела або могла призвести до викривлення оцінки результатів академічної діяльності.

Несамостійне виконання завдання – це виконання навчального, конкурсного завдання, зокрема під час оцінювання результатів навчання, із залученням не дозволених для використання джерел інформації, технічних засобів та/або недозволеної допомоги іншої особи (інших осіб).

Обман – свідоме (умисне) надання чи оприлюднення будь-якої неправдивої інформації про себе (інших осіб) чи про результати своєї (інших осіб) академічної діяльності.

Приписування авторства – це оприлюднення твору, серед авторів якого зазначена особа, яка не брала участі у його створенні.

Самоплагіат – це оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів без зазначення інформації про джерело попереднього оприлюднення.

Схиляння до порушення академічної доброчесності – це прохання, вмовляння, доручення (вказівка), погроза, примушування, тиск чи будь-яка інша форма спонукання особи до вчинення порушення академічної доброчесності.

Фабрикація – це вигадкування суб'єктом академічної діяльності даних чи фактів про результати власної академічної діяльності.

Фальсифікація – це свідомо зміна чи модифікація наявних даних, що призводить до створення завідомо неправдивої інформації щодо результатів академічної діяльності.

3. Дотримання академічної доброчесності

3.1. Відповідальність за дотримання цінностей академічної доброчесності є водночас як особистим обов'язком кожного, так і спільною справою колективу Університету Ушинського загалом.

3.2. Суб'єктами академічної доброчесності є всі учасники освітнього процесу Університету Ушинського.

3.3. Кожний академічний твір, на підставі чи з урахуванням якого здійснюється присудження наукового (освітньо-творчого) ступеня, ступеня вищої освіти, має бути перевірений на предмет наявності ознак порушення академічної доброчесності.

3.4. Базовими цінностями академічної доброчесності є :

- чесність суб'єктів академічної діяльності перед собою та іншими особами;
- довіра до результатів академічної діяльності інших осіб, зокрема до того, що ці результати здобуті чесно та з дотриманням відповідних правил і стандартів;
- повага до честі і гідності своєї та інших членів академічної спільноти, цінування різноманіття думок, повага до прав інтелектуальної власності інших осіб;
- справедливість у ставленні суб'єктів академічної діяльності один до одного, зокрема створення справедливих політик закладів освіти, наукових установ, послідовне та неупереджене реагування на порушення академічної доброчесності, доброчесне оцінювання результатів академічної діяльності;
- відповідальність суб'єктів академічної діяльності перед собою, один перед одним і перед суспільством за результати своєї академічної діяльності;
- стійкість у доброчесному провадженні своєї академічної діяльності незалежно від зовнішніх і внутрішніх спонукань до порушення академічної доброчесності та від наявності чи відсутності зовнішнього контролю;
- рішучість у формуванні та утвердженні культури академічної доброчесності, сміливість у захисті академічної доброчесності в академічній діяльності.

3.5. Основними принципами академічної доброчесності є :

- пріоритетність забезпечення дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти шляхом застосування відповідних методів навчання, виховання, стимулювання і заохочення;
- відкритість інформації про правила академічної доброчесності, види порушень академічної доброчесності та відповідальність за них;

- нетерпимість (нульова толерантність) до будь-яких проявів порушення академічної доброчесності;
- повага до результатів академічної діяльності (авторства) іншої людини та непорушність прав інтелектуальної власності;
- уникнення конфлікту інтересів.

3.6. Дотримання академічної доброчесності педагогічними, науково-педагогічними, науковими працівниками Університету Ушинського передбачає :

- формувати та утверджувати культуру академічної доброчесності здобувачів освіти шляхом :
 - особистого дотримання академічної доброчесності;
 - навчання принципам і правилам академічної доброчесності, підвищення рівня обізнаності здобувачів освіти щодо академічної доброчесності;
 - стимулювання та заохочення здобувачів освіти до дотримання академічної доброчесності;
 - формування завдань, що сприяють творчому підходу здобувача освіти до їх виконання;
 - уникнення завдань для здобувачів вищої освіти, що полягають у відтворенні загальнодоступної інформації;
 - припинення виявлених порушень академічної доброчесності здобувачами освіти;
 - застосування до здобувачів освіти виховних заходів реагування на порушення академічної доброчесності;
 - притягнення здобувача освіти до академічної відповідальності у випадках і порядку, визначених внутрішніми актами.

4. Види порушень академічної доброчесності

4.1. Порушенням академічної доброчесності вважається :

- відчуження авторства;
- академічний плагіат;
- приписування авторства;
- самоплагіат;
- фабрикація;
- фальсифікація;
- недоброчесне використання результатів, згенерованих штучним інтелектом;
- недоброчесне оцінювання;
- несамостійне виконання завдання;
- недозволена допомога;
- академічний саботаж;
- схиляння до порушення академічної доброчесності;
- інституційні порушення академічної доброчесності.

4.2. Інші види академічної нечесності.

5. Відповідальність за порушення академічної доброчесності

5.1. За порушення академічної доброчесності учасники освітнього процесу Університету Ушинського можуть бути притягнені до такої відповідальності :

1) заходи у межах притягнення до академічної відповідальності :

- виключення зі складу вченої ради, інших колегіальних органів управління закладу освіти, наукової установи з позбавленням права бути членом відповідного органу на строк від одного до трьох років;

- позбавлення права участі в атестації здобувачів ступеня вищої освіти, наукового (освітньо-творчого) ступеня на строк від одного до трьох років;
- позбавлення права брати участь у конкурсах щодо отримання грантів, участі у програмах академічної мобільності на строк від одного до трьох років;
- позбавлення права бути науковим керівником, творчим керівником, науковим консультантом здобувачів вищої освіти (здобувачів ступеня доктора наук) на строк від одного до трьох років;
- позбавлення права бути керівником та/або відповідальним виконавцем наукових досліджень та/або наукових проектів на строк від одного до трьох років;
- заборона претендувати на присвоєння педагогічного (вченого) звання на строк від одного до трьох років;
- виключення зі складу редакційної колегії наукового видання, заснованого закладом вищої освіти, науковою установою, з позбавленням права бути членом редакційної колегії (редакційних колегій) на строк від одного до трьох років;
- відрахування здобувача наукового ступеня;
- позбавлення ступеня вищої освіти та відповідної кваліфікації (кваліфікацій);
- позбавлення наукового ступеня;
- позбавлення вченого звання;
- позбавлення педагогічного звання;
- позбавлення кваліфікаційної категорії;
- позбавлення нагород, відзнак, почесних звань, присуджених (присвоєних) закладом освіти, науковою установою;

2) заходи у межах притягнення до дисциплінарної відповідальності :

- догана;

- звільнення із закладу освіти, наукової установи.

5.2. До правил академічної доброчесності належать :

1. Педагогічні, науково-педагогічні, наукові працівники, інші особи, які здійснюють викладацьку діяльність, зобов'язані дотримуватися таких правил :

- ставитися з повагою до здобувачів освіти та інших учасників освітнього процесу;
- ґрунтувати власну діяльність на надійних і достовірних даних, що базуються на результатах досліджень та відображають сучасний стан знань з відповідних питань;
- перевіряти надійність і достовірність інформації, що надається здобувачам освіти та іншим учасникам освітнього процесу;
- чітко окреслювати очікувані результати навчання, встановлювати зрозумілі вимоги до виконання навчальних завдань та мати прозору систему оцінювання результатів навчання здобувачів освіти, яка базується на чітких оприлюднених критеріях;
- доброчесно оцінювати академічні твори та навчальні роботи здобувачів освіти, переконуватися у відсутності ознак порушення академічної доброчесності;
- власним прикладом сприяти формуванню у здобувачів освіти академічної доброчесності;
- стимулювати та заохочувати здобувачів освіти до дотримання академічної доброчесності;
- вчасно, неупереджено, невибірково реагувати на будь-які прояви порушення академічної доброчесності, припиняти такі порушення, застосовувати до здобувачів освіти заходи реагування на порушення академічної доброчесності у випадках і порядку, визначених цим Законом, спеціальними законами та/або внутрішніми актами.

2. Забороняється надання здобувачам освіти завідомо неправдивої чи викривленої інформації, сфабрикованих чи сфальсифікованих даних, крім випадків, зумовлених навчальними та/або методичними цілями, зокрема з метою формування у здобувачів освіти критичного мислення, вміння критично сприймати та аналізувати інформацію.

3. Суб'єкти наукової і науково-технічної діяльності зобов'язані дотримуватися таких правил :

- дотримуватися цінностей, принципів і правил академічної доброчесності;
- забезпечувати прозорість наукового дослідження (з урахуванням визначених законодавством обмежень) шляхом надання (зазначення, повідомлення тощо) достовірної (правдивої) інформації про первинні дані дослідження, використані/застосовані методи, методики, матеріали, обладнання тощо, порядок проведення і результати власних досліджень, джерела використаної інформації, власну дослідницьку діяльність;
- аналізувати надійність і достовірність вихідної інформації та раніше отриманих наукових результатів, що використовуються для отримання нових наукових результатів;
- формулювати або формувати висновки і рекомендації за результатами досліджень на основі належних доказів і фактів;
- чітко виокремлювати і розмежовувати результати власної наукової діяльності та результати наукової діяльності інших осіб;
- під час оприлюднення результатів досліджень нести відповідальність за їх достовірність і вплив на суспільство.

4. Здобувачі освіти у своїй навчальній діяльності зобов'язані дотримуватися таких правил :

- виконувати кожне навчальне завдання самостійно, крім випадків, якщо його виконання передбачає участь декількох осіб та/або правилами

виконання відповідних завдань дозволено отримання допомоги від інших осіб, використання допоміжних матеріалів та засобів, у тому числі з інтернет-ресурсів;

- у разі використання у власному академічному творі результатів інтелектуальної творчої діяльності іншого автора (текстів, зображень, ідей, розробок, тверджень, відомостей, думок тощо) зазначати посилання на відповідне джерело інформації та/або відповідного автора;
- академічний твір здобувача освіти може включати раніше створений ним академічний твір (повністю або частково) лише у разі, якщо це дозволено умовами навчального завдання.

6. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності

6.1. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності учасниками освітнього процесу Університету Ушинського визначається Комісією з питань доброчесності учасників освітнього процесу Університету Ушинського.

7. Права осіб, стосовно яких порушено питання про порушення ними академічної доброчесності

7.1. Кожна особа, стосовно якої порушено питання щодо порушення нею академічної доброчесності, має такі права :

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;

- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

8. Обов'язки учасників освітнього процесу

8.1. Науково-педагогічні, наукові і педагогічні працівники зобов'язані дотримувати в освітньому процесі та науковій (творчій) діяльності академічної доброчесності та забезпечувати її дотримання здобувачами вищої освіти.

8.2. Учасники освітнього процесу мають дотримуватись моральних норм і правил етичної поведінки та принципів академічної доброчесності, зокрема :

- сприяти становленню та розвитку партнерських відносин між учасниками освітнього процесу;
- шанувати історію Університету Ушинського, здобутки його визначних учених, педагогів, випускників, сприяти розвитку позитивної репутації Університету Ушинського;
- шанобливо ставитися до державної символіки та символіки Університету Ушинського;
- сприяти збереженню та примноженню традицій Університету Ушинського, підвищувати престиж Університету Ушинського досягненнями в навчанні, науці, спорті, творчості;
- зберігати та раціонально використовувати майно Університету Ушинського;

- виявляти толерантність та повагу до культури, звичаїв та традицій, релігії здобувачів вищої освіти, співробітників Університету Ушинського всіх національностей;
- допомагати учасникам освітнього процесу, що опинилися у скрутних життєвих обставинах.

9. Заходи з попередження недотримання норм та правил академічної доброчесності

9.1. Відповідно до п.1 ч.3 ст. 32 Закону України «Про вищу освіту» Університет Ушинського зобов'язаний вживати заходи, зокрема шляхом запровадження відповідних новітніх технологій, щодо запобігання та виявлення академічного плагіату в наукових роботах наукових, науково-педагогічних, педагогічних, інших працівників і здобувачів вищої освіти та притягнення їх до дисциплінарної відповідальності.

9.2. Для попередження недотримання норм та правил академічної доброчесності учасниками освітнього процесу в Університеті Ушинського використовується такий комплекс профілактичних заходів :

- ознайомлення учасників освітнього процесу з документами, що унормовують запобігання академічного плагіату та встановлюють відповідальність за академічний плагіат;
- формування та видання методичних матеріалів із визначенням вимог щодо належного оформлення посилань на використані в наукових і навчальних працях матеріали;
- проведення семінарів із здобувачами вищої освіти з питань інформаційної діяльності Університету Ушинського, правильності написання наукових, навчальних робіт, правил опису джерел та оформлення цитувань;

- уведення до освітніх програм і навчальних планів підготовки фахівців з вищою освітою навчальних дисциплін, що забезпечують формування загальних компетентностей з дотримання етичних норм і принципів, коректного менеджменту інформації під час роботи з первинними та вторинними інформаційними ресурсами та об'єктами інтелектуальної власності;
- сприяння органам студентського самоврядування, первинній профспілковій організації, Науковому товариству студентів, аспірантів, докторантів і молодих учених в інформуванні осіб, які навчаються, про правила наукової етики;
- уведення до виховної роботи факультетів/інститутів, кафедр, освітніх центрів заходів із формування у здобувачів вищої освіти етичних норм, що унеможливають академічний плагіат.

10. Відповідальність за недотримання норм та правил академічної доброчесності

10.1. За порушення правил академічної доброчесності до педагогічних, науково-педагогічних, наукових працівників та здобувачів вищої освіти застосовуються заходи дисциплінарної відповідальності відповідно до вимог законодавства України, Статуту Університету Ушинського, Правил внутрішнього розпорядку та інших нормативних актів Університету Ушинського.

10.2. Порушення загальноприйнятих норм поведінки, ігнорування норм етики, моралі та громадської свідомості, етичних норм академічної та наукової діяльності розглядає Комісія з питань академічної доброчесності етики як вчинення аморального проступку, що за своїм характером несумісний із продовженням роботи, навчання в Університеті Ушинського.

11. Прикінцеві положення

11.1. Положення затверджується рішенням ученої ради Університету Ушинського та вводиться в дію наказом ректора університету.

11.2. Зміни та доповнення до Положення вносяться за рішенням ученої ради Університету Ушинського та вводиться в дію наказом ректора університету. Положення скасовується у такому самому порядку.

11.3. Контроль за виконанням вимог Положення несуть посадові особи Університету Ушинського відповідно до своїх функціональних обов'язків.

Погоджено :

В.о. першого проректора з Н та НПР

Тетяна КОЙЧЕВА

Проректор з наукової роботи

Ганна МУЗИЧЕНКО

Голова Групи сприяння академічній доброчесності,
директор бібліотеки

Оксана МАКСИМ

Юрисконсульт

Наталя ЗАКОРДОНСЬКА